

ЗЛОЧИН У КЛИСУРИ, БУРСИЋИМА И ХАДРОВИЋИМА ОПШТИНА ВИШЕГРАД – 08.08.1992. ГОДИНЕ

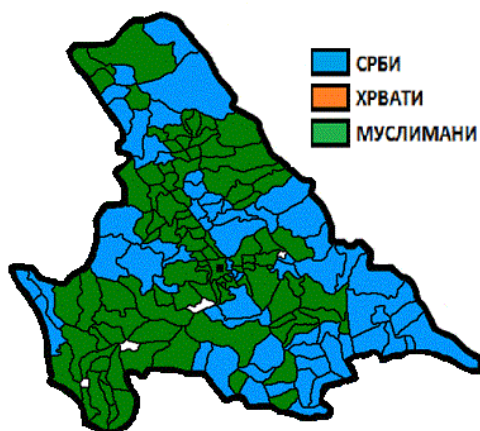
ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ И ЕТНИЧКИ САСТАВ СТАНОВНИШТВА ВИШЕГРАДА

Општина Вишеград се налази у источном дијелу БиХ. Граничи се са општинама Рудо, Рогатица и Сребреница, док је источни дио општине Вишеград наслоњен на границу са Србијом. Површина општине износи 449,06 km². Општина је састављена од 163 насељена мјеста: Ајдиновићи, Бабин Поток, Бан Поље, Баримо, Батковица, Баткушићи, Бијела, Биљези, Бистриводе, Бјеговићи, Бјељајци, Блаце, Блаж, Бодежник, Богдашићи, Боголице, Боровац, Брезје, Бродар, Бурсићи, Велетово, Велика Гостиља, Веље Поље, Вељи Луг, Вишеград, Вишеградска Бања, Влаховићи, Воденице, Вучине, Газибаре, Глогова, Горња Брштаница, Горња Јагодина, Горња Лијеска, Горња Црнча, Горње Дубово, Горње Штитарево, Горњи Добрун, Горњи Дубовик, Грање, Гребен, Добрунска Ријека, Доња Брштаница, Доња

Географски положај општине Вишеград

Јагодина, Доња Лијеска, Доња Црнча, Доње Вардиште, Доње Дубово, Доње Штитарево, Доњи Добрун, Доњи Дубовик, Драгомиље, Дрина, Дринско, Дрокан, Дубочица, Душче, Ђипи, Ђуревићи, Жагре, Жлијиб, Загорац, Закрсница, Занојје, Земљице, Златник, Јабланица, Јарци, Јелачићи, Јелашци, Јелићи, Језернице, Каберник, Каменица, Капетановићи, Клашник, Клисура, Кочарим, Копито, Коритник, Косово Поље, Крагујевац, Кука, Купусовићи, Курталићи, Кустур Поље, Ласци, Лозница, Мацуте, Мала Гостиља, Мангалин Хан, Маџаревићи, Масали, Међеђа, Међусеље,

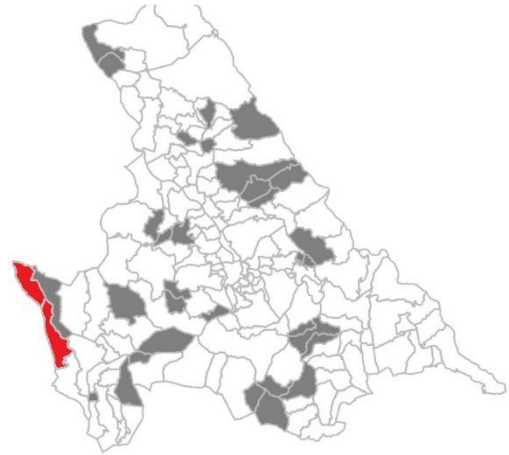
Етнички састав становништва општине Вишеград према попису из 1991. године.

Мензиловићи, Меремешље, Милошевићи, Мирловићи, Мраморине, Мушићи, Небоговине, Незуци, Обравње, Околишта, Округла, Омеровићи, Оплаве, Ораховци, Оџак, Палез, Паочићи, Пијавице, Повјестача, Подгорје, Поздерчићи, Пољанице, Поље, Прелово, Пресјека, Претиша, Присоје, Раонићи, Репушевићи, Ресник, Рзав, Ријека, Родиф Брдо, Рохци, Рујишта, Рутеновићи, Сасе, Сендићи, Смрјечје, Станишевац, Столац, Стражбенице, Твртковићи, Тршеvine, Тупеши, Турјак, Туста Међ, Ђаћице, Убава, Уништа, Ушће Лима, Фаљеновићи, Хандровићи, Халуге, Хамзићи, Хан Брдо, Холијаци, Холијачка Лука, Храњевац, Цријеп, Црни Врх, Црнчићи, Ченгићи, Чешаљ, Џанкићи, Шегање, Шип и Шумице.¹

¹ Доступно на: <http://www.statistika.ba/?show=11#link133>, посјеђено 11.10.2021. године.

Према резултатима пописа из 1991. године Вишеград је имао 21.199 становника, а национална структура је била сљедећа: Срби 6.743 (31,8%), муслимани 13.471 (63,5%), Хрвати 32 (0,2%) и остали 953 (4,5%). Према резултатима пописа из 2013. године у Вишеграду живи укупно 10.668 становника, од чега је Срба 9.338 (87,5%), Бошњака 1.043 (9,8%), Хрвата 33 (0,3%) и остали 254 (2,4%).

Клисуре, Бурсићи и Хадровићи су села у западном дијелу општине Вишеград који се наслања на општину Рогатица. Површина Клисуре износи 3,84 km², Бурсића 3,93 km², а Хадровића 3,16 km². У Клисури је, према резултатима пописа из 1991. године, живјело 27 становника од чега је било 26 Срба и један муслиман. На истом попису Бурсићи су имали девет становника и сви су били српске националности, а Хадровићи 14 и такође су сви били Срби. С друге стране, на попису из 2013. године Клисура није имала ниједног становника, Бурсићи су имали три, а Хадровићи два становника који су српске националности.²

Положај насеља Хадровићи и Бурсићи (црвена боја) и Клисуре (сива боја) у општини Вишеград. Сива боја представља да насеље нема становника.

ОПИС ДОГАЂАЈА

Слабо насељена планинска села Клисура, Бурсићи и Хадровићи смјештена су на размеђи општина Вишеград и Рогатице. Ова три села су била окружена већински муслиманским селима. Један од тадашњих мјештана Клисуре био је и Марко Кусмук. Заједно с њим живјели су његова супруга Даница, синови Милорад и Милош и његова тетка Јока Вукашиновић. Према његовом свједочењу ова села су много пострадали током Другог свјетског рата од стране усташа. Међутим, по завршетку рата Срби из ових села су живјели у складним односима са комшијама муслиманима из сусједних села. Такви односи трајали су до прољећа 1992. године када су почели ратни сукоби у општини Вишеград.³

Према наводима из Кривичне пријаве СЈБ Вишеград припадници тзв. Армије БиХ су у јутарњим часовима 8. августа 1992. године извршили напад на српска села Клисуру, Бурсићи и Хадровиће.⁴

Према свједочењима преживјелих мјештана тога јутра ништа није указивало да би села могла бити нападнута. Тако су мјештани и тог јутра, као и сваког претходног, кренули у свакодневне послове око стоке. Милева Крсмановић, тадашња мјештанка Бурсића, је свједочила да је након јутарње кафе са супругом он одлучио да изведе стоку до њиве зване Присоје, док је она остала кући.⁵

² Исто.

³ Записник о саслушању свједока Марка Кусмука, Основни суд у Вишеград, број: Ки 15/93 од 24.08.1993. године.

⁴ Кривична пријава, СЈБ Вишеград, број: 02-230-23/93. од 17.03.1993. године.

⁵ Изјава Милеве Крсмановић, СЈБ Вишеград, број: 02-230-23/93 од 25.11.1992. године.

Поред Милевиног супруга, и Марко Кусмук је тог јутра отишао од куће како би одвео стоку на испашу у њиву звану Метаљка, а која је, према његовом свједочењу, удаљена око 300 метара од његове куће.⁶

Управо у тренуцима када је водио стоку ка ливади званој Метаљка отпочео је напад на село, а Марко Кусмук је то овако описао: „Док сам ишао за стоком преко оближње ливаде зачуо сам како је неко повикао `пали` и пуцње из ватреног оружја. Када сам се окренуо у правцу одакле су пуцњи долазили угледао сам и препознао двојицу муслимана из Међеђе и Богдашића. Осим њих било је ту још припадника муслиманских формација, а видео сам да су опколили куће које су одмах почели палити. Видјевши све то оставио сам стоку и почео бјежати према селу Пешурићи, сусједно српско село у општини Рогатица, и успут сам викао народу да бјежи из села, да долазе муслимани и да пале куће и убијају.“⁷

У исто вријеме нападнуто је и село Бурсићи и Хадровићи. У тренутку када је напад почео Милева Крсмановић се налазила у својој кући и она је тада изашла из куће како би видјела шта се дешава у селу. По изласку из куће срела је од мужевог брата супругу Милку Крсмановић, пошто су њихове куће биле једна уз другу. Њих двије нису знале шта се дешава у селу и ко пуца, а тада им је комшија Славко Крсмановић, који је био недалеко од њих у својој ливади, рекао да то пуцају Срби код куће Нове Ковачевића. Међутим, недуго затим Милка и Милева су препознале глас једног муслимана који је викао „предајте се, опкољени сте“.⁸

Одмах затим Милева и Милка су побјегле у мјесто До гдје су се сакриле. Одатле су посматрале како припадници тзв. Армије БиХ пљачкају, а потом и пале куће и окућнице у њиховом селу. Међутим, иако су биле скривене у мјесту До један припадник тзв. Армије БиХ је дошао у њиву, која је била непосредно уз мјесто њиховог скривања, како би обрао поврће и тада је уочио њих двије. Уперивши пиштољ у њих натјерао их је да се предају и извео их је на пут. Када су изашле на пут угледале су запрежна кола у којима је био један рањени припадник тзв. Армије БиХ и заробљена Борка Андрић из Хадровића. Према наводима Милке и Милеве Борка је тада кукала и говорила да је убију одмах, а не да је воде негдје. Упркос томе, њих три су запрежним колима превезене у Међеђу, а док су ишли ка Међеђој видјели су како горе куће у Бурсићима. Поред тога у току пута ка Међеђој један припадник тзв. Армије БиХ њима се хвалио говорећи да је Марку Кусмаку са Клисуре све побио, жену, два сина, бабу и још једног момка.⁹

Након што су се припадници тзв. Армије БиХ повукли из Клисуре у село се вратио Марко Кусмук и тада је затекао стравичан приказ у својој кући и дворишту: „Када сам се вратио кући у своје село затекао сам убијене све чланове породице. Тијело супруге Данице, које је било напола изгорјело,

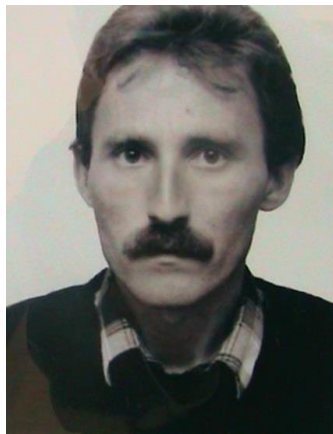
⁶ Записник о саслушању свједока Марка Кусмука, Основни суд у Вишеград, број: Ки 15/93 од 24.08.1993. године.

⁷ Исто.

⁸ Сагласна свједочења Милке и Милеве Крсмановић: Изјава Милеве Крсмановић, СЈБ Вишеград, број: 02-230-23/93 од 25.11.1992. године; Изјава Милке Крсмановић, СЈБ Вишеград, број: 02-230-23/93 од 25.11.1992. године.

⁹ Изјава Милеве Крсмановић, СЈБ Вишеград, број: 02-230-23/93 од 25.11.1992. године; Изјава Милке Крсмановић, СЈБ Вишеград, број: 02-230-23/93 од 25.11.1992. године.

нашао сам у кући у непосредној близини шпорета. Син Милорад је лежао испред куће неких десетак метара са видном раном у предјелу главе, поред носа са лијеве стране. Другог сина, Милоша, сам нашао педесетак метара иза куће са раном у предјелу главе, док је тетка Јока Вукашиновић била запаљена у дворишту испред куће.“¹⁰

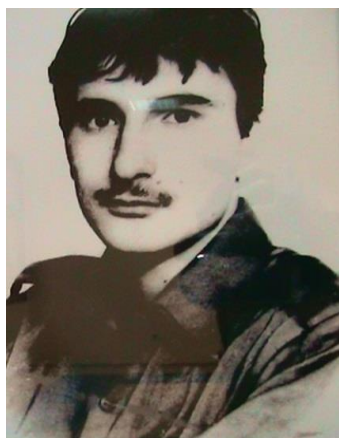

Милорад Кусмук

Милош Кусмук

Након проналаска супруге, синова и тетке, Марко је пронашао још два леша у близини своје куће: „Поред њих у амбару поред куће сам пронашао мртвог Зорана Којића коме је глава била сва у крви. Око 500 метара од моје куће пронађен је леш Драге Кусмука. Он је био погођен са више хитаца из ватреног оружја.“¹¹

Зоран Којић

Драго Кусмук

¹⁰ Записник о саслушању свједока Марка Кусмука, Основни суд у Вишеград, број: Ки 15/93 од 24.08.1993. године.

¹¹ Исто.

Истог дана у селу Бурсићи убијене су мајка и кћерка, Божана и Станојка Ичагић. Након што су убијене у дворишту њихове куће потом су запаљене и њихова изгорјела тијела су пронашли преживјели мјештани након повлачења снага тзв. Армије БиХ.¹²

Тако су припадници тзв. Армије БиХ, 8. августа 1992. године, за кратко вријеме убили осморо Срба, а након убиства затечених Срба они су пљачкали њихову имовину. Све куће у селима Клисуре, Бурсићи и Хадровићи су том приликом запаљене и уништене.

С друге стране, када су Милка и Милева Крсмановић и Борка Андрић доведене у Међеђу биле су затворене у једну просторију у Задружном дому. У том логору оне су провеле укупно 103 дана и све вријеме боравка у логору биле су подвргнуте физичком и психичком малтретирању, а Милева је то описала: „Док смо биле заробљене у Међеђи тукли су нас, изгладњивали тако што су нам дневно давали три залогаја хљеба. Један муслиман је мене највише малтретирао ноћу и говорио би `дајте ми ону стару, дебелу` да би ме онда тукао ногама, рукама и палицом. Тако је једне вечери у септембру дошао и одвео ме у другу просторију гдје је хтио да ме силује. Наредио ми је да се скинем што ја нисам учинила већ сам му рекла да помисли на то да му ја могу бити мајка и да помисли на своју мајку. Након тога је он заћутао, а потом ми рекао да ме неће силовати и вратио ме у собу.“¹³

Милева и Милка Крсмановић и Борка Андрић су у логору у Задружном дому у Међеђи биле све до 20. новембра 1992. године када су размијењене.

ЖРТВЕ

Према подацима Републичког центра за истраживање рата, ратних злочина и тражење несталих лица приликом напада на Клисуру, Бурсиће и Хадровиће, 8. августа 1992. године, убијено је осам лица српске националности.

Табела Смртно страдала лица српске националности у Клисури, Бурсићима и Хадровићима, 8. августа 1992. године

РБ	ID ¹⁴	Презиме	Име оца	Име	Година рођења	Датум страдања	Напомена
1.	15407	Вукашиновић	Милош	Јока	1910.	08.08.1992.	Убијена, а потом запаљена у дворишту куће Марка Кусмука.
2.	45838	Ичагић		Божана	1910.	08.08.1992.	Убијена, а

¹² Кривична пријава, СЈБ Вишеград, број: 02-230-23/93. од 17.03.1993. године.

¹³ Изјава Милеве Крсмановић, СЈБ Вишеград, број: 02-230-23/93 од 25.11.1992. године.

¹⁴ ID представља број под којим се жртва налази у електронској бази Републичког центра за истраживање рата, ратних злочина и тражење несталих лица.

РБ	ID ¹⁴	Презиме	Име оца	Име	Година рођења	Датум страдања	Напомена
							потом запаљена у дворишту своје куће заједно са кћерком Станојком.
3.	1302	Ичагић	Војин	Станојка	1933.	08.08.1992.	Убијена, а потом запаљена у дворишту своје куће заједно са мајком Божаном.
4.	15888	Којић	Љубо	Зоран	1965.	08.08.1992.	
5.	1586	Кусмук	Душан	Даница	1924.	08.08.1992.	Убијена, а потом запаљена у својој кући.
6.	16057	Кусмук	Весо	Драго	1954.	08.08.1992.	
7.	1606	Кусмук	Марко	Милорад	1961.	08.08.1992.	
8.	1625	Кусмук	Марко	Милош	1965.	08.08.1992.	

Према подацима Центра у нападу на Клисуру, Бурсиће и Хадровиће заробљене су Крсмановић (Ђоко) Милка, ID: 12229, рођ. 1924. године, Крсмановић (Перо) Милева, ID: 45840, рођ. 1930. године и Андрић (Милија) Борка, ID: 45812, рођ. 1924. године. У заробљеништву у логору у Задружном дому у Међеђи су биле све до 20. новембра 1992. године када су размијењене.

НЕПРИЈАТЕЉСКЕ ВОЈНЕ ФОРМАЦИЈЕ КОЈЕ СУ УЧЕСТВОВАЛЕ У НАПАДУ

У нападу на српска села Клисуру, Бурсиће и Хадровиће учествовала је Интервентна јединица Вишеградске бригаде тзв. Армије БиХ. Преживјели мјештани нападнутих села су свједочили да су приликом напада препознали неколицину својих комшија из сусједних муслиманских села.

ПРАВОСУДНИ ПРОЦЕСИ

Иако је МУП Републике Српске поднио више кривичних пријава и извјештаја против лица који су починили злочин у Клисури, Бурсићима и Хадровићима, 8. августа 1992. године, до данас није подигнута ниједна оптужница како пред Судом БиХ, тако ни пред ентитетским судовима.